

Jelen tananyag a Szegedi
Tudományegyetemen készült az Európai
Unió támogatásával. Projekt azonosító:
EFOP-3.4.3-16-2016-00014

BEVEZETÉS A LÉT ÉS IDŐ OLVASÁSÁBA

Dr. habil. Krémer Sándor

VIII. TÉMA: *Lét és idő*: az „időbeliség” mint a jelenvalólét létének értelme (II. szakasz, 3. fejezet)

HEIDEGGER: LÉT ÉS IDŐ c. műve I. RÉSZ, II. szakaszának általános áttekintése

LÉT ÉS IDŐ

I. RÉSZ: A JELENVALÓLÉT IDŐBELISÉGRE IRÁNYULÓ INTERPRETÁCIÓJA ÉS AZ IDŐNEK MINT A LÉTKÉRDÉS TRANSCENDENTÁLIS HORIZONTJÁNAK EXPLIKÁCIÓJA (139-690)

I.SZAKASZ CÍME: A JELENVALÓLÉT ELŐKÉSZÍTŐ FUNDAMENTÁLISANALÍZISE (139-401)

II.SZAKASZ: JELENVALÓLÉT ÉS IDŐBELISÉG (402-690)

45. §. A jelenvalólét előkészítő fundamentálanalízisének eredménye és e létező eredendő egzisztenciális interpretációjának feladata (402-408)

ELSŐ FEJEZET: A jelenvalólét lehetséges egészléte és a halálhoz viszonyuló lét (409-453)

MÁSODIK FEJEZET: A tulajdonképpeni lenni-tudás jelenvalólétszerű tanúsítása és az elhatározottság (454-503)

HARMADIK FEJEZET: A jelenvalólét tulajdonképpeni egész-lenni-tudása és az időbeliség mint a gond ontológiai értelme (503-547)

NEGYEDIK FEJEZET: Időbeliség és mindennapiság (548-600)

ÖTÖDIK FEJEZET: Időbeliség és történetiség (600-643)

HATODIK FEJEZET: Időbeliség és időnbélüliség mint a vulgáris időfogalom eredete (643-690)

Mielőtt az időbeliségnek a II. szakasz 3. fejezetében található heideggeri tárgyalását a videóleckékben elemezzük, itt az olvasóleckében, a hermeneutikai kör törvényszerűségeit figyelembe véve érdemes **egyrészt áttekinteni a 3. fejezet egészének szerkezetét, másrészt azokat az eredményeket, amelyeket korábban sajátítottunk el az időbeliséggel kapcsolatban.** Annál is inkább célszerű ezt megtennünk, mivel Heidegger maga is organikusan, a fakticitás hermeneutikájának kidolgozójaként e hermeneutika törvényszerűségeit figyelembe véve építkezik. **Úgy tűnhet, hogy ez több vonatkozásban ismétlésekhez vezet, de ez csupán látszólagos, mivel ezeken a helyeken nem pusztán ismétlésről, hanem az előzmények összefoglalásáról van szó a továbblépés kellő megalapozása érdekében.**

HARMADIK FEJEZET egészének szerkezete:

3. FEJEZET: A jelenvalólét tulajdonképpeni egész-lenni-tudása és az időbeliség mint a gond ontológiai értelme (503-547)

61. §.: A tulajdonképpeni jelenvalólétszerű egészlet körülhatárolásától az időbeliség fenomenális hozzáférhetővé tételéhez vezető módszertani lépés előrajzolása (503-507)
62. §.: A jelenvalólét egzisztens tulajdonképpeni egész-lenni-tudása mint előlegző elhatározottság (507-515)
63. §.: A gond létértelmének interpretációja számára nyert hermeneutikai szituáció és az egzisztenciális analitika módszertani jellege általában (516-524)
64. §.: Gond és Önmagaság (524-533)
65. §.: **Az időbeliség mint a gond ontológiai értelme (533-544)**
66. §.: A jelenvalólét időbelisége és az egzisztenciális analízis eredendőbb megisméltésének ebből származó feladatai (544-548)

AZ IDŐBELISÉGGEL KAPCSOLATBAN KORÁBBAN ELSAJÁTÍTOTT ISMERETEK ÖSSZEFOGLALÁSA:

- Heidegger nem az önmagában vett idő érdekl, hanem az, hogy mit jelent az idő a Dasein számára, azaz az idő **fenoménje**.
- Már az 1924-es, „Az idő fogalma” című, marburgi előadásában úgy fogalmazott, hogy nem az a helyes kérdés, „Mi az idő?” **A helyes kérdés így hangzik: „Ki az idő?”** A heideggeri válasz pedig ez: „A Dasein az idő, az idő pedig időbeli-idői (zeitlich). A Dasein voltaképpen nem is az idő, hanem az időiség.”
- A LI 5. §-ában pedig kimondta, hogy: **„Ama létező létének értelmeként, melyet jelenvalólétnek nevezünk, az időbeliséget fogjuk felmutatni.”** (LI 108.)
- **Az idő alapfenoménje nem a múlt, hanem a jövő.** (Vö. LI 65. §. 536-537.)

Mindezen fejtegetések magyarázatát, és az időbeliség („Zeitlichkeit”) definícióját viszont a *Lét és idő II.* szakaszának harmadik fejezetében találjuk, amelynek lényegét az e témához tartozó két videóleckében foglalom össze.

További olvasmányok:

- Fehér M. István: *Martin Heidegger. Egy XX. századi gondolkodó életútja*. Budapest, Göncöl, 1992.
- Kiesel, Th.: *The Genesis of Heidegger's BEING and TIME*. Los Angeles – London, University of California Press, 1995.
- Safranski, R.: *Egy némethoni mester. Heidegger és kora*. Budapest, Európa Kiadó, 2000.

Ellenőrző kérdések:

1. Mi a különbség az órával mért idő, és a Heidegger által vizsgált időbeliség között?
2. Heidegger szerint az idő alapfenoménje a múlt, a jelen vagy a jövő?